STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE
Revista ştiinţifica a Universtităţii de Stat din Moldova, 2023, nr. 4(174)

CZU: 355.48(477)"2022/..." **https://doi.org/10.59295/sum4(174)2023_11**

RĂZBOIUL RUSO-UCRAINEAN: PREMISE ŞI ETAPE PRINCIPALE

Ruslan ŞEVCENCO

Universitatea de Stat din Moldova

În războiul ruso-ucrainean din estul Ucrainei actualmente pot fi stabilite 7 etape principale: 1) 12 iunie 2020 – 24 februarie 2022 – apropierea Ucrainei de NATO, amenințările militare și ultimatumurile Rusiei Occidentului și Ucrainei, negocierile Rusiei cu UE, NATO, SUA în privința neadmiterii Ucrainei în NATO și eșuarea acestora; 2) 24 februarie – 2 martie 2022 – perioada blitzkriegului, când Rusia, adunând forţe militare impunătoare, a reuşit să distrugă apărarea ucraineană şi să cucerească părţile unor regiuni ucrainene (Herson, Sumî, Jitomir, Kiev, Cernigov); 3) 2 martie – 18 aprilie 2022 – ofensiva Rusiei îşi pierde din intensitate. Pentru a întări poziţiile sale, Rusia organizează administraţii civilo-militare şi participă la negocieri; 4) 18 aprilie – 3 iulie 2022 – ofensivă armatei ruse în Donbass, cucerirea unei părţi al acestei regiuni, cu preluarea sub control a or. Mariupol, Severodoneţk, Lisiceansk; 5) 3 iulie – 29 august 2022 – obţinerea de către Ucraina a sistemelor HIMARS, distrugerea cu ajutorul lor a peste 100 de depozite cu armament şi muniţii ruseşti, punctul de cotitură în război; 6) 29 august – 11 noiembrie 2022 – ofensiva armatei Ucrainei în reg. Harkov şi Herson, eliberarea aproape în întregime a reg. Harkov şi părţii de nord a reg. Herson cu centrul regional Herson, explodarea podului Crimeea. 7) Din 11 noiembrie 2022 până în prezent – un echilibru instabil pe front, cu unele încercări de ofensivă rusă în Donbas, preluarea sub control al or. Soledar și parțial - Bahmut.

Cuvinte-cheie: *Rusia, Ucraina, negocieri, invazie, ocupație, război ruso-ucrainean.*

THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR: PREMISES AND MAIN STAGES

In the Russian-Ukrainian war in eastern Ukraine, 7 main stages can currently be established: 1) June 12, 2020 - February 24, 2022 - Ukraine's approach to NATO, Russia's military threats and ultimatums to the West and Ukraine, Russia's negotiations with the EU, NATO, the US regarding Ukraine's non-admission to NATO and their failure; 2) February 24 - March 2, 2022 - the period of the blitzkrieg, when Russia, gathering imposing military forces, managed to destroy the Ukrainian defense and conquer parts of some Ukrainian regions (Kherson, Sumy, Zhitomir, Kiev, Chernigov); 3) March 2 - April 18, 2022 - the Russian offensive loses its intensity. To strengthen its positions, Russia organizes civil-military administrations and participates in negotiations; 4) April 18 - July 3, 2022 - offensive of the Russian army in Donbass, the conquest of a part of this region, with the taking under control of or. Mariupol, Severodonetsk, Lisiceansk; 5) July 3 – August 29, 2022 – the acquisition by Ukraine of the HIMARS systems, the destruction with their help of more than 100 warehouses with Russian weapons and ammunition, the turning point in the war; 6) August 29 – November 11, 2022 – the offensive of the Ukrainian army in reg. Kharkiv and Kherson, the almost complete liberation of reg. Kharkiv and the northern part of reg. Kherson with the Kherson regional center, the explosion of the Crimean bridge. 7) From November 11, 2022 to the present – an unstable balance on the front, with some attempts at a Russian offensive in Donbas, taking control of the city of Soledar and partially - Bahmut.

Keywords: *Russia, Ukraine, negotiations, invasion, occupation, Russian-Ukrainian war.*

Etapa I-a – din 12 iunie 2020

Pe parcursul anului 2021 relaţiile NATO-Rusia se înrăutăţeau permanent. Politica „liniilor roşii", prin intermediul cărora Rusia încerca să îngrădească „sfera de influenţă" a sa pe teritoriul fostei URSS şi să impună NATO şi UE să recunoască acest fapt, a devenit pentru Rusia argument pentru înaintarea cererilor şi afirmaţiilor ultimative faţă de Occident. Încă în primăvara a.2021, ca răspuns la acordarea la 12 iunie 2020 de către NATO Ucrainei a unui statut de „partener cu oportunităţi extinse", ceea ce însemna o noua etapă de apropiere a Ucrainei spre NATO, Rusia a desfăşurat antrenamente militare pe lângă frontierele Ucrainei. La Summitul NATO de la Bruxelles (14 iunie 2021) membrii acestei organizaţii au confirmat decizia lor din 2008 privitor la oferirea în curând Ucrainei a Planului de acţiuni pentru obţinerea statutului de membru al NATO şi la dreptul Ucrainei de a stabili de sine stătător viitorul şi politica sa externă [1a; 2; 3]. Folosindu-se de reducerea numerică a misiunii Rusiei pe lângă NATO (o parte din membrii acesteia au fost expulzaţi în patrie pentru spionaj (6 octombrie 2021), autorităţile Rusiei, la 18 octombrie 2021, au decis să stopeze

activitatea ei. Următorul pas al Rusiei a devenit declaraţia secretarului de presa al Preşedintelui Rusiei, D. Peskov, făcută la 19 octombrie 2021, privitor la „intrarea Ucrainei în blocul Atlanticului de Nord ar putea deveni un scenariu dintre cele mai negative, care ar putea s-o provoace pe Rusia să ia „măsuri active pentru asigurarea propriei securităţi[4; 5; 6; 7]. Rusia a continuat acţiunile sale ultimative prin declaraţia lui Putin, făcută la 1 decembrie 2021 la ceremonia înmânării scrisorilor de acreditare a ambasadorilor străini la Kremlin. Preşedintele Rusiei V.Putin a spus, că în dialog cu SUA şi NATO Rusia va insista asupra elaborării înţelegerilor stabile şi de lungă durată, ce va exclude lărgirea NATO spre Orient[8].

La 17 decembrie 2021 viceministrul de Externe al Rusiei, S.Reabkov, a prezentat publicului proiectele tratatelor cu SUA şi NATO cu privire la garanţiile de securitate. Primul document conţine cerinţa, care exclude lărgirea de mai departe a NATO şi intrarea Ucrainei în componenţa lui. Moscova mai propunea Alianţei Nord-Atlantice să nu amplaseze trupele suplimentare şi armament în afara frontierelor ţărilor, în care ele se aflau în mai 1997, adică până la intrarea în NATO a ţărilor Europei de Est. Este prevăzută posibilitatea excepţiilor, cu acordul Rusiei şi a ţărilor NATO [9]. În cel de-al doilea proiect Rusia, printre altele, solicită de la SUA să nu amplaseze armamentul şi militarii săi în zona, considerată de altă parte a documentului drept pericol pentru securitatea sa naţională, să se abţină de la zborurile avioanelor de bombardament în afara cerului său şi de prezenţa corăbiilor de luptă în raioanele în afara zonei sale naţionale, din care pot fi atacate ţinte pe teritoriul altei părţi semnatare [9].

Această poziţie Rusia încerca să o apere în cadrul întâlnirilor, ce au urmat: la 9-10 ianuarie 2022 la Geneva, la 12 ianuarie 2022 la Consiliul Rusia-NATO, la 13 ianuarie – în cadrul consultărilor la OSCE, şi la 21 ianuarie – la întâlnirea ministrului de Externe al Rusiei S.Lavrov cu secretarul de stat al SUA E. Blinken. În sfârşit, la 26 ianuarie 2022, a urmat răspunsul oficial al SUA şi NATO la ultimatumul Rusiei, în care se sublinia, că NATO nu va renunţa la principiul uşilor deschise, totodată, SUA sunt gata să colaboreze cu Rusia în privinţa sistemelor de atac cu rachete. Paralel, SUA continua să ofere ajutor Ucrainei, acordându-i susţinere militară suplimentară [10]. Ca răspuns la acestea, Rusia a găsit motivul formal pentru război, anunţând comunitatea mondială la 17 februarie 2022 despre „tragerile intense de focuri” din partea armatei Ucrainei în direcţia teritoriilor, controlate de separatişti. La 21 februarie 2022 Preşedintele Rusiei V.Putin a semnat decretele cu privire la „recunoaşterea independenţei a republicilor populare Donеţk şi Luhansk” şi a dat dispoziţia de a le oferi tot ajutorul posibil contra armatei guvernului legal al Ucrainei. Ministerul de Externe al Rusiei era obligat să stabilească cu aceste entităţi separatiste „relaţii diplomatice”, iar Ministerul Apărării – „să asigure păstrarea păcii” pe teritoriul lor [11]. La 22 februarie 2022 Consiliul Federaţiei a acceptat solicitarea Preşedintelui Rusiei V.Putin cu privire la folosirea forţelor militare ruse în afara statului, motivând această decizie prin faptul, că pe teritoriul „republicilor” separatiste vor fi trimise trupe de pacificatori, scopul cărora este „stabilirea păcii în Donbas” şi „neadmiterea atacurilor asupra cetăţenilor paşnici” [11]. În ajunul invaziei Rusiei, SUA a introdus sancţiuni contra datoriei ruse de stat, băncilor şi Nordstream-ului-2, unor reprezentanţi ai echipei lui Putin [12]. Dar aceasta nu mai putea să oprească Rusia, care deja s-a pregătit pentru atac.

Etapa a II-a

În dimineaţa zilei de 24 februarie 2022, ora 5.30, Preşedintele Rusiei V.Putin a făcut o declaraţie scurtă, în care a anunţat despre începerea „operaţiunii militare speciale” pe teritoriul Donbasului (regiunile Donеţk şi Luhansk al Ucrainei). Putin a informat, că scopurile principale ale acestei „operaţiuni” sunt „demilitarizarea şi denazificarea” Ucrainei şi tragerea la răspundere a celor, care au comis „mai multe crime sângeroase contra populaţiei civile, inclusiv a cetăţenilor Federaţiei Ruse”. Putin a chemat militarii ucraineni să se dezarmeze şi să plece acasă. El a afirmat, că în planurile Rusiei „nu intră ocuparea teritoriilor ucrainene, noi nimic şi nimănui nu intenţionăm să impunem prin forţă”. Rusia doar este pentru „dreptul popoarelor Ucrainei la autodeterminare”. Liderul rus a ameninţat alte state, care vor îndrăzni să susţină Ucraina, cu „aşa urmări, care înainte nimeni niciodată nu a văzut” [11].

Aşa a fost declanşat războiul ruso-ucrainean. Armata rusă, făcând declaraţii mincinoase, precum că „populaţia civilă nu este ameninţată” a început din primele minute ale războiului să lovească atât infrastructura militară, obiectivele de apărare antiaeriană, aerodromuri militare, cât şi localităţile Ucrainei. S-a început invazia trupelor ruse din Crimeea, ocupată de Rusia în 2014, părţilor ocupate de trupele ruse a regiunilor Donеţk şi Luhansk, şi din Rusia – spre regiunile Sumî, Harkov, Cernigov, iar din Belarus – spre regiunea Jitomir. În

primele ore ale invaziei Rusia a ocupat satele Melovoie şi Gorodişce ale reg. Luhansk. Pe parcursul zilei de 24 februarie trupele ruse au cucerit aeroportul kievean Gostomel şi o parte a regiunii Herson cu or.Genicesk, iar la 25 februarie – Staţia Nucleară Cernobâl, insula Şerpilor, or. Melitopol (reg. Zaporojie), a fost blocat Cernigov, iar grupele de diversionişti şi de spionaj ale Rusiei au început să activeze la Kiev [13; 14; 15; 16; 17].

În continuare, trupele ruse au reuşit să organizeze ofensiva în reg. Herson, cucerind mai multe localităţi ale acesteia, inclusiv Novaia Kahovka, iar la 2 martie 2022 şi Herson, care a rămas unicul centru regional al Ucrainei, în afară de Doneţk, Luhansk şi Simferopol, cucerite încă în 2014 de Rusia, ocupat în timpul acestui război de către cotropitori ruşi. La 1 martie 2022 a fost blocat de ruşi şi Mariupol, portul important al Ucrainei pe Marea Azov [18]. Au devenit permanente bombardamentele asupra Kievului, Harkovului, ale oraşelor Odesa, Zaporojie şi ale altor oraşe ale Ucrainei, inclusiv ale regiunilor de Vest[19]. Totodată, la 2 martie 2022, Curtea Penală Internaţională de la Haga a deschis o investigaţie, care examinează posibilele crime contra umanităţii şi de război comise în conflictul declanşat de Rusia în Ucraina, şi la 3 martie anchetatorii acestei Curţi au plecat spre Ucraina[20; 21]. Volumul de lucru pentru ei a crescut semnificativ, când la începutul lunii aprilie 2022, după plecarea ocupanţilor ruşi din reg. Kiev şi Cernigov, se stabilesc proporţiile cruzimilor, săvârşite de ei, inclusiv în or. Bucea [22].

După 2 martie 2022 ofensiva activă a trupelor ruseşti de ocupaţie şi a forţelor separatiste proruse a Donbasului, care participă în război împreună cu ei, a început să se oprească datorită creşterii rezistenţei din partea armatei ucrainene. Începând cu 2 martie 2002 se iniţiază etapa a II-a a războiului, transformarea ei din blitzkrieg în război de lungă durată. Spre mijlocul lunii martie trupele ruse au cucerit reg. Herson şi o parte a reg. Zaporojie, au început ofensiva spre nordul reg. Doneţk şi Luhansk, temporar lipsind Ucraina de acces spre Marea Azov. Pe alte fronturi ofensiva lor s-a oprit[23; 24; 25; 26]. Succesele lor în acea perioada pot fi numite doar lichidarea bazelor petroliere, care asigurau armata ucraineană cu produse petroliere, şi crearea spre sfârşitul lunii martie 2022 a administraţiilor civilo-militare pe teritoriile ocupate [27; 28]. Scopul acestor structuri ilegale este transferarea treptată a tuturor sferelor vieţii cotidiene a acestor regiuni sub controlul forţelor promoscovite, cu includerea lor definitivă în viaţa politică şi social-economică a Rusiei şi ruperea totală din componenţa Ucrainei [28; 29].

Dar ofensiva spre alte centre regionale, în special Harkov, şi capitala – Kiev, spre sfârşitul lunii martie a suferit eşec, trupele ruse au fost îndepărtate de aceste oraşe [30]. Această situaţie a început să creeze Rusiei mari probleme economice, care nu era pregătită pentru un război de lungă durată, mai ales sub presiunea sancţiunilor, impuse de Occident. Cantitatea trupelor ruse era la fel nesemnificativă pentru frontul de la Kiev spre Marea Neagră. Ca urmare, în cadrul negocierilor de la Istanbul (sfârşitul lunii martie – începutul aprilie 2022) Rusia a fost nevoită să meargă la cedări şi să-şi retragă forţele din regiunile Jitomir, Kiev, Cernigov şi Sumî, pentru a se concentra la cotropirea Donbasului. Spre 15 aprilie 2022 aceste regiuni au revenit în întregime sub controlul autorităţilor legale ale Ucrainei şi acolo s-au depistat sute de cazuri de crime de război contra populaţiei civile [31; 32; 33; 34; 35; 36; 37; 38]. Spre mijlocul lunii aprilie 2022 Ucraina a reuşit să recucerească şi unele localităţi ale reg. Harkov şi să doboare cu rachetele „Neptun" nava-amiral a flotei ruse de pe Marea Neagră, crucişătorul „Moskva" [39; 40; 41]. A început să crească şi ajutorul militar şi financiar al Occidentului, acordat Ucrainei. Acest ajutor include şi noile pachete de sancţiuni politico-militare [42; 43; 44; 45].

Nu putem trece cu vederea şi faptul că Rusia niciodată nu putea să stabilească totuşi pentru ce luptă armata ei în Ucraina. De exemplu, dacă la 24 februarie 2022 Putin, începând războiul, declara despre necesitatea „contracarării apariţiei în Ucraina a forţelor armate ale SUA şi NATO", „asigurarea securităţii DNR şi LNR", „pericolul neonazismului în Ucraina" şi a numit scopul principal al invaziei „demilitarizarea şi denazificarea Ucrainei" [46], apoi politicienii şi jurnaliştii din Rusia au început să numească în calitate de aceste scopuri „protecţia pentru pericolul militar din partea ţărilor Occidentului", „încheierea războiului în Donbas" şi chiar „lichidarea cursului SUA spre dominaţia în lume" [47; 48].

Prin aceasta s-a încheiat cea de-a doua etapa a războiului în Ucraina. Autorităţile ruse, pentru a prelua iniţiativa, pregăteau noua etapa a ofensivei, care trebuia să schimbe radical situaţia în favoarea Rusiei. Se planifica cucerirea completă a Donbasului, ofensiva masivă pe malul Mării Negre în direcţia Odesei, Chiliei şi Giurgiuleştilor, cu separarea totală a Ucrainei de Marea Neagră şi ieşirea spre raioanele transnistrene ale Moldovei, ce practic automat însemna invadarea Moldovei [49].

Etapa a III-a

Această etapă a fost începută de armata rusă la 18 aprilie 2022 [1; 50; 51]. Etapa menţionată diferă de primele două prin faptul că trupele ruse intenţionau să cucerească teritoriile ucrainene, preluând unele sectoare mici, „estorcând” armata ucraineană din localităţi şi stabilind asupra lor controlul său [52; 53]. Folosind această metodă de război, după aproape 3 luni de bătălii, lichidând ultimele zone de rezistenţă ucraineană, trupele ruse la 20 mai au cucerit în întregime or. Mariupol[54]. Continuându-şi încet ofensiva, trupele ruse de ocupaţie au cucerit centrul raional Liman, care a devenit punctul important de alimentare a armatei ruse, Sveatogorsk, cu Lavra lui, Svetlodarsk şi un important centru energetic regional – Centrala Termoelectrică de la Uglegorsk. Către 3 iulie 2022 ocupanţii ruşi au cucerit în întregime reg. Luhansk, cu ultimele oraşe, rămase aici sub controlul Ucrainei, Severodoneţk şi Lisiceansk [55; 56].

Etapa a IV-a

Perioada de cotitură a devenit etapa a IV-a războiului, care poate fi datată cu 3 iulie – 29 august 2022. Ea este legată cu aplicarea sistemelor de lansare de rachete multiple „HIMARS”. Pe parcursul acestei perioade armata ucraineană a reuşit să lichideze cu ajutorul acestor sisteme mai mult de 100 de depozite cu armament şi muniţii ruseşti, creând mari probleme în alimentarea trupelor ruse în Donbas şi slăbind esenţial artileria acestora [57; 58]. A fost o realizare pentru Ucraina şi „afacerea cu cereale”, încheiată la 22 iulie 2022 cu Rusia sub patronajul ONU. Această afacere a impus Rusia în schimbul restabilirii exportului de îngrăşăminte să deblocheze partea de nord-vest a Mării Negre şi să părăsească punctul cheie al acestei regiuni – Insula Şerpilor, deschizând drumul pentru exportul produselor agricole ucrainene. La 17 noiembrie 2022 afacerea a fost prelungită cu 120 de zile şi actualmente sunt duse negocieri privitor la o noua prelungire a acesteia [59].

Etapa a V-a

Etapa a V-a se datează cu 29 august – 11 noiembrie 2022. Încercând să întărească poziţiile sale pe teritoriile ucrainene ocupate, Rusia a organizat acolo „referendumuri” ilegale, iar la 30 septembrie 2022 a „inclus în componenţa sa” regiunile Zaporojie, Herson, „LNR” şi „DNR” [60]. Trebuie de menţionat, totodată, că niciuna din ele la momentul desfăşurării „referendumurilor” nu era controlată complet de trupele ruse. Fără a atrage o oarecare atenţie la această activitate ilegală a ocupanţilor ruşi, armata ucraineană a început la 29 august 2022 ofensiva de distragere a atenţiei în reg. Herson, iar între 6 septembrie – 20 octombrie – ofensiva de bază în reg. Harkov, eliberând această regiune aproape în întregime [61]. Concomitent, în octombrie – prima jumătate a lunii noiembrie, trupele ucrainene au revenit la ofensivă în reg.Herson şi au eliberat de ocupanţii ruşi partea nordică a regiunii cu centrul regional Herson (11 noiembrie 2022) [62; 63]. În regiunea Herson la fel au fost stabilite multiple crime monstruoase, aplicate de către ocupanţi faţă de populaţia civilă [64; 65]. Alt succes impresionant al Ucrainei în aceasta perioadă trebuie numită explozia la 8 octombrie 2022 de pe podul Crimeea, care a legat Rusia cu Crimeea, cucerită de regimul putinist în 2014 [66].

Etapa a VI-a

După 11 noiembrie 2022 pe fronturi în Donbas s-a stabilit un echilibru foarte relativ. Acest lucru ne permite să spunem, că a început cea de-a IV-a etapa a războiului, la moment ultima. Ucraina adună forţele pentru ofensiva decisivă, Rusia câteva luni se pregătea activ de apărare, creând fortificaţii defensive și a reușit să cucerească Soledar și – parțial - Bahmut. Efectuând bombardamente masive diferitor localităţi ale Ucrainei, Rusia încearcă să obţină de la autorităţile ucrainene acceptul „înghеţării” conflictului şi recunoaşterii ocupării de către Rusia a regiunilor Luhansk, Doneţk, Zaporojie şi Herson[67; 68; 69; 70; 71].

Dar, în realitate, „înghеţarea” războiului pe un oarecare termen nu va opri războiul, deoarece atât elita rusă, cât şi majoritatea covârşitoare a populaţiei Rusiei susţin ideea ocupării complete a Ucrainei şi vor cere continuarea ofensivei. În afara acestuia, „înghеţarea” conflictului nu înseamnă, că el se va opri, cum s-a întâmplat în Coreea, şi se va stabili o oarecare pace între Rusia şi Ucraina. Pentru Putin această variantă este inacceptabilă, pentru că va duce la scăderea catastrofală a ratingului lui, iar urmările acestuia pentru „verticala puterii” în Rusia, construită de Putin, sunt imprevizibile şi pot duce la destrămarea în perspectivă a Rusiei. Atâta timp cât Putin se va afla la putere, tentativele de a continua războiul şi a-l încheia cu cotropirea Ucrainei vor continua.

Acest lucru s-a confirmat prin începerea la sfârşitul lunii ianuarie – februarie 2023 a noii ofensive ruse, la moment – nesemnificative după rezultatele sale, cu scopul de a prelua controlul asupra principalelor căi

de comunicaţii şi ale centrelor raionale Bahmut şi Liman, pierdut în octombrie 2022. Ucraina intenţionează să răspundă cu contraofensivă, pentru a duce Rusia spre înfrângere definitivă – nu doar în Donbas, dar şi în Crimeea[72]. Dar este evident, că doar moartea lui Putin, violentă, sau din motive de sănătate, care va fi realizată cu ajutorul elitei ruse, şi înlocuirea lui cu politicieni mai realişti poate impune Rusia să accepte această înfrângere, să-şi retragă forţele din Ucraina şi să pună capăt acestui război sângeros.

Aşadar, în războiul ruso-ucrainean din estul Ucrainei actualmente pot fi stabilite 7 etape principale:

1) 12 iunie 2020 – 24 februarie 2022 – apropierea Ucrainei spre NATO, amenințările militare și ultimatumurile Rusiei Occidentului și Ucrainei, negocierile Rusiei cu UE, NATO, SUA în privința neadmiterii Ucrainei în NATO și eșuarea acestora;

2) 24 februarie – 2 martie 2022 – perioada blitzkriegului, când Rusia, adunând forţe militare impunătoare, a reuşit să distrugă apărarea ucraineană şi să cucerească părţile unor regiuni ucrainene (Herson, Sumî, Jitomir, Kiev, Cernigov);

3) 2 martie – 18 aprilie 2022 – ofensiva Rusiei îşi pierde din intensitate. Pentru a întări poziţiile sale, Rusia organizează administraţiile civilo-militare şi participă la negocieri;

4) 18 aprilie – 3 iulie 2022 – ofensivă armatei ruse în Donbass, cucerirea unei părţi a acestei regiuni, cu preluarea sub control a or. Mariupol, Severodoneţk, Lisiceansk;

5) 3 iulie – 29 august 2022 – obţinerea de către Ucraina a sistemelor HIMARS, distrugerea cu ajutorul lor a peste 100 de depozite cu armament şi muniţii ruseşti, punctul de cotitură în război;

6) 29 august – 11 noiembrie 2022 – ofensiva armatei Ucrainei în reg. Harkov şi Herson, eliberarea aproape în întregime a reg. Harkov şi părţii de nord a reg. Herson cu centrul regional Herson, explodarea podului Crimeea.

7) Din 11 noiembrie 2022 până în prezent – un echilibru instabil pe front, cu unele încercări de ofensivă rusă în Donbas, preluarea sub control al or.Soledar și parțial - Bahmut.

Referințe:

1. Шевченко Р. Приднестровский и донбасский конфликты: прошлое и настоящее. Кишинев: Pontos, 2022, с. 247.
1a. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm?selectedLocale=en
2. https://www.eurointegration.com.ua/news/2021/06/14/7124429/
3. https://www.kommersant.ru/doc/4761694
4. https://www.kommersant.ru/doc/5019274
5. https://www.rbc.ru/rbcfreenews/616d45919a7947e648559ecc
6. https://www.kommersant.ru/doc/5039469
7. https://russiancouncil.ru/blogs/sergey-strokan/rossiya-vyvodit-nato-iz-sebya/
8. https://www.interfax.ru/russia/806012
9. https://www.dw.com/ru/rossija-obnarodovala-trebuemye-ot-nato-garantii-bezopasnosti/a-60167649
10. https://iz.ru/1282801/ekaterina-postnikova-tatiana-baikova/otkaznoe-pismo-kak-ssha-i-nato-otvetili-na-trebovaniia-rf-po-garantiiam
11. https://iz.ru/1295942/2022-02-24/putin-nazval-neizbezhnym-stolknovenie-rf-s-natcionalisticheskimi-silami-na-ukraine
12. https://www.bbc.com/russian/features-60500229
13. https://www.bbc.com/russian/live/news-60355872/page/20
14. https://www.bbc.com/russian/live/news-60355872/page/23
15. https://www.bbc.com/russian/live/news-60355872/page/25
16. https://www.bbc.com/russian/live/news-60355872/page/30
17. https://www.bbc.com/russian/live/news-60355872?ns_mchannel=social&ns_source=twitter&ns_campaign=bbc_live&ns_linkname=62170d30000e9e34d25a7939%26%D0%9C%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D1%8B%20%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%81%D0%B8%D0%B8%3A%20%D0%B8%D0%B7%20%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D1%8F%20%D0%B2%D1%8B%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%81%D1%8F%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%B2%D0%BE%D0%B5%D0%BD

%D0%BD%D0%B0%D1%8F%20%D0%B8%D0%BD%D1%84%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0%262022-02- 24T04%3A46%3A06.438Z&ns_fee=0&pinned_post_locator=urn:asset:eb779893-e450-4031-8573-5731492e9736&pinned_post_asset_id=62170d30000e9e34d25a7939&pinned_post_type=share
18. https://www.gazeta.ru/army/2022/03/02/14592283.shtml
19. https://www.theguardian.com/world/live/2022/mar/02/ukraine-news-russia-war-kyiv-kharkiv-russian-invasion-vladimir-putin-joe-biden-latest-live-updates?filterKeyEvents=false&page=with:block-622008d38f088d6b798db33b#block-622008d38f088d6b798db33b
20. https://meduza.io/live/2022/03/02/voyna
21. https://meduza.io/live/2022/03/03/voyna
22. https://meduza.io/live/2022/04/04/voyna
23. https://www.kommersant.ru/doc/5251293
24. https://www.rbc.ru/politics/14/03/2022/622ec2969a79473c75fe0f9b
25. https://ria.ru/20220315/kherson-1778199814.html
26. https://www.bbc.com/russian/features-62757109
27. https://www.unian.net/economics/energetics/voyna-v-ukraine-raketnye-udary-po-nashim-neftebazam-chem-mozhet-otvetit-ukraina-novosti-segodnya-11768839.html
28. https://www.dp.ru/a/2022/03/26/Na_juge_Ukraini_nachalos_f
29. https://lenta.ru/news/2022/04/27/kherson_ua/
30. https://www.bbc.com/news/world-europe-60872358.amp
31. https://meduza.io/feature/2022/03/29/ukraina-predlozhila-na-15-let-zamorozit-vopros-o-statuse-kryma-rossiya-reshila-kardinalno-sokratit-voennuyu-aktivnost-na-chasti-fronta
32. https://www.bbc.com/news/world-europe-60506682
33. https://www.bbc.com/russian/features-60915582
34. https://www.bbc.com/russian/news-60958161
35. https://www.dw.com/ru/pentagon-zajavil-o-zavershenii-vyvoda-vojsk-vs-rf-iz-kievskoj-i-chernigovskoj-oblastej/a-61390396
36. https://zn.ua/amp/UKRAINE/ukrainskie-pohranichniki-vyshli-na-hoshranitsu-na-chernihovshchine.html
37. https://www.pravda.com.ua/rus/news/2022/04/5/7337418/
38. https://meduza.io/feature/2022/12/08/oon-vypustila-doklad-o-raspravah-sovershennyh-rossiyskimi-voennymi-v-ukraine
39. https://www.ukrinform.net/rubric-ato/3458894-kharkiv-regional-governor-visits-village-of-rohan-liberated-from-russian-control.html
40. https://www.unian.net/war/novosti-harkovskoy-oblasti-segodnya-na-harkovshchine-vsu-osvobodili-neskolko-naselennyh-punktov-glava-oga-novosti-harkova-11790639.html
41. https://nv.ua/ukraine/events/raketnyy-kreyser-moskva-zatonul-novosti-ukrainy-50233988.html
42. https://www.bbc.com/russian/news-60758551
43. https://www.dw.com/ru/es-prinjal-4-j-paket-sankcij-protiv-rossii-iz-za-vojny-s-ukrainoj/a-61115640
44. https://iz.ru/1306853/2022-03-18/v-ssha-zaiavili-o-pochti-ezhednevnykh-postavkakh-oruzhiia-na-ukrainu
45. https://focus.ua/voennye-novosti/511739-chem-zapad-vooruzhaet-ukrainskuyu-armiyu
46. https://www.bbc.com/russian/news-60503311
47. https://www.bbc.com/russian/news-61073700
48. https://meduza.io/news/2022/05/25/evgeniya-royzmana-oshtrafovali-na-85-tysyach-rubley-za-neuvazhenie-k-vlasti-iz-za-tvita-opublikovannogo-v-otvet-na-tsitatu-lavrova
49. https://www.kommersant.ru/doc/5318738
50. https://glavred.info/war/okkupanty-rf-perebrasyvayut-voyska-i-rezervy-s-kievskoy-oblasti-v-napravlenii-donbassa-sit-10360322.html
51. https://glavred.info/ukraine/rossiya-nachala-bitvu-za-donbass-zelenskiy-predupredil-ukraincev-10364859.html
52. https://www.aa.com.tr/ru/%D0%BC%D0%B8%D1%80/%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%81%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F-%D0%B0%D1%80%D0%BC%D0%B8%D1%8F-%D0%BF%D1%8B%D1%82%D0%B0%D0%B5%D1%82%D1%81%D1%8F-%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%88%

D0%B8%D1%80%D0%B8%D1%82%D1%8C-%D0%B7%D0%BE%D0%BD%D1%83-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8F-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%B5-%D0%B8-%D1%8E%D0%B3%D0%B5-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D1%8B/2573910
53. https://www.gazeta.ru/army/2022/03/04/14599015.shtml
54. https://meduza.io/feature/2022/05/20/rossiya-ob-yavila-o-vzyatii-azovstali-pod-kontrol-komandira-azova-vyvezli-ottuda-na-broneavtomobile-yakoby-iz-za-zhelaniya-raspravy-nad-nim-za-zverstva
55. https://www.aa.com.tr/ru/%D0%BC%D0%B8%D1%80/%D0%B2%D1%81-%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%81%D0%B8%D0%B8-%D0%B2%D0%B7%D1%8F%D0%BB%D0%B8-%D0%BF%D0%BE%D0%B4-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8C-%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4-%D1%81%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D1%86%D0%BA/2622691
56. https://lenta.ru/news/2022/07/02/leeseechan/
57. https://forbes.ua/ru/inside/vid-javelin-do-himars-yaku-zakhidnu-zbroyu-otrimala-ukraina-za-chas-viyni-ta-chomu-tsogo-nedostatno-18082022-7783
58. https://meduza.io/feature/2022/07/14/himars-zapadnye-raketnye-sistemy-s-pomoschyu-kotoryh-ukraina-lishaet-rossiyu-klyuchevogo-preimuschestva-poslednih-mesyatsev-mozhet-li-rossiyskaya-armiya-chto-to-im-protivopostavit
59. https://www.bbc.com/russian/news-63646033
60. https://1line.info/news/politic/rossiya-vklyuchila-v-svoy-sostav-4-novykh-regiona.html
61. https://times.kharkiv.ua/ru/2022/10/20/v-harkovskoj-oblasti-vsu-osvobodili-544-naselennyh-punkta/
62. https://www.pravda.com.ua/rus/news/2022/10/24/7373249/
63. https://www.dw.com/ru/osvobozdenie-hersona-i-drugie-sobytia-261go-dna-vojny-v-ukraine/a-63732990
64. https://www.rbc.ua/ukr/news/stratili-lohu-hersonshchini-znayshli-tila-1668441839.html
65. https://www.currenttime.tv/a/v-hersone-nashli-desyatki-svidetelstv-voennyh-prestupleniy-rossii/32131822.html
66. https://expertsouth.ru/news/vzryv-na-krymskom-mostu-terroristicheskiy-udar-po-rossii/
67. https://www.dw.com/ru/novyj-raketnyj-obstrel-ukrainy-i-drugie-sobytia-352go-dna-vojny/a-64671675
68. https://delo.ua/ru/politics/vtorzenie-v-ukrainu-samaya-vaznaya-informaciya-obnovlyaetsya-393201/
69. https://www.bbc.com/russian/features-63908971
70. https://lenta.ru/news/2023/01/15/ssoledar_/
71. https://www.lrt.lt/ru/novosti/17/1994411/zelenskii-ukrainskie-voennye-ostaiutsia-v-bakhmute
72. https://utro02.tv/2022/04/28/ruslan-shevchenko-moldavskie-vlasti-zhdut-napadeniya-iz-rossii/

Date despre autor:
Ruslan ŞEVCENCO, doctor în istorie, cercetător ştiinţific coordonator**,** Universitatea de Stat din Moldova.
E-mail: rsevcenco@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5203-7858

Prezentat la 09.03.2023